

УДК 614.21:61(091)(4/9) (477.63)
DOI <https://doi.org/10.32782/2077-6594/2024.4/21>

Зайцев В.В., Родинський Р.О.

Zaitsev V.V., Rodynskiy R.O.

**Дніпропетровська обласна клінічна
лікарня імені І.І. Мечникова:
з моменту заснування
і по сьогодні (1798–2014)**

**Dnipropetrovsk Regional Clinical
Hospital named after I.I. Mechnikov
from its foundation to the present day
(1798-2014)**

Дніпровський державний медичний університет,
м. Дніпро, Україна

Dnipro State Medical University,
Dnipro, Ukraine

mkal320297@gmail.com, r.rodinskiy@gmail.com

Вступ

Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені Мечникова є на сьогодні обласним медичним центром Дніпропетровщини із відносно високотехнологічним обладнанням, професійним персоналом та адміністрацією, через який проходить в середньому за рік тільки в стаціонарних відділеннях 40 тисяч людей, 300 тисяч людей приймається у поліклініці при лікарні, проводиться майже 20 тисяч операційних втручань [1].

Метою дослідження є вивчення та аналіз виникнення та розвитку Обласної клінічної лікарні імені І.І. Мечникова, виявлення основних етапів функціонування даного закладу.

Хронологічні рамки дослідження: з 1798 р. (з моменту створення) по 2014 р.

Об'єкт і методи дослідження

Ми використовували такі матеріали: монографії, публікації у періодичних виданнях, авторські інтерв'ю, офіційні постанови, довідки та державні звіти. При цьому застосовувалися бібліосемантичний, описовий та історичний методи обробки даних.

Результати дослідження та їх обговорення

1. Дореволюційний період (1798–1917)

Катеринославська губерньська земська лікарня була заснована «Наказом суспільного піклування» 11 травня 1798 року вже через 11 років після заснування самого міста [1]. На момент заснування лікарні це було нагальною потребою через часті спалахи тифу і холери в регіоні. У 1799 році для розміщення лікарні було придбано земельну ділянку в інспектора лікарської управи *Карла Роде* за 3 тисячі рублів [2, 3]. Його участь у заснуванні лікарні супроводжувалася активною професійною діяльністю, спрямованою на вдосконалення медичних практик, розвиток

благодійності та поширення новітніх методів лікування. Крім того, він займався підготовкою молодих лікарів, що сприяло піднесенню медичної культури в регіоні. Спочатку штат в лікарні складався з трьох людей, які обслуговували одразу 40 місць. У 1830 р. у Катеринославі працювали «Лікарня на 20 чоловічих і 10 жіночих душ», а також «Дім гамівний» на 35 чоловіків і 15 жінок, «Богадільня» на 20 осіб чоловічої і 10 осіб жіночої статі. Крім того, працювала в місті одна «Вільна аптека» (казенних аптек у Катеринославі на той момент все ще не було) [2]. У 1818 році лікарською управою було прийнято рішення щодо зведення нового корпусу лікарні. План нової будівлі лікарні було спроектовано архітектором Сергієм Івановичем Грязновим у 1834 році у стилі ампір. Згодом у 1842 році почалося і саме будівництво, а у вересні 1845 року лікарня була перенесена у новозбудований корпус на 240 ліжок [3].



Рис. 1. Сучасний вигляд головного корпусу лікарні імені І.І. Мечникова

Під час Кримської війни – одного з найперших серйозних випробувань закладу – на базі Катеринославської лікарні за ініціативою М.І. Пирогова було розгорнуто військовий шпиталь [4]. Загалом у місті на той час функціонувало 23 шпиталі. Через обмеженість ліжкового фонду деякі філії шпиталю були розміщені в палаці Г.О. Потьомкіна. Однак значний дефіцит медикаментів та низький санітарно-гігієнічний рівень

спричинили високий рівень смертності серед поранених – понад сорок тисяч осіб, яких ховали на Севастопольському цвинтарі [5]. У воєнний період Катеринославською лікарнею керував лікар **П.Н. Бойченко**, відомий як компетентний фахівець і самовідданий медичний працівник. У 1856 році його призначили на посаду медичного інспектора міста, а під час спалаху холери в 1866 році він продемонстрував високу організаційну ефективність, врятувавши десятки життів. За свій внесок у боротьбу з епідемією П.Н. Бойченко був удостоєний низки орденів, відзнак за працю та темної бронзової медалі. На знак пошани було відкрито два нових лікарняних ліжка – так звані ліжка імені Бойченка. Його популярність серед населення стала легендарною. Сучасники відзначали: «У Катеринославі всі – від вищого представника влади до найубогішого злидаря – знали доктора Бойченка»[4].

Після завершення Кримської війни Катеринославська лікарня продовжила активний розвиток і на початок ХХ століття перетворилася на найбільший лікувальний комплекс губернії, що включав 40 медичних та господарських корпусів. Було створено нові відділення – родильне, офтальмологічне, гінекологічне, венерологічне, а також відкрито притулок для сиріт та рентгенологічне відділення.



Рис. 2. Лікарняний комплекс, 1852 рік

У 1897 році у зв'язку з масштабним розширенням Катеринославської лікарні психіатричне відділення було виокремлено в самостійний заклад, що відзначало новий етап у розвитку психіатричної допомоги в регіоні. До 1895 року кількість місць для пацієнтів із психічними розладами досягла 475. У 1867 році лікарня перейшла під управління земства, що стало важливим кроком для її фінансування та розвитку. Інфраструктура медичного закладу поступово модернізувалася: у 1874 році було прокладено водопровід, у 1898 році побудовано електростанцію і парову кухню, а в 1903 році – хлібопекарню. Крім того, Катеринославська лікарня стала важливим освітнім центром регіону. У 1870 році було відкрито Земську фельдшерську школу, яка щорічно випускала близько 20 фахівців, сприяючи забезпеченню місцевих медичних закладів кваліфікованими кадрами. На початку ХХ століття регіон зіткнувся з новою серйозною загрозою – епідемією холери, яку принесли до Катеринослава приїжджі татари з Астрахані. У 1908 році

в губернії було зафіксовано 255 хворих (28 в психіатричному відділенні) [6]. На 1911 рік душевнохворих в лікарні було вже 490 [7]. У 1913 році кількість ліжок у лікарні склала 250. У 1916 році на базі лікарняних корпусів було засновано й вищий учбовий заклад – Вищі жіночі курси, який у 1918 році дав основу для медичного інституту (сучасний Дніпровський державний медичний університет). На початку ХХ століття Катеринославщину захлинула епідемія черевного тифу, у ліквідації якої активно брали участь виїзні групи лікарні, які лікували хворих на тиф вдома. Колектив лікарні брав участь і у російсько-японській війні у якості воєнних госпітальєрів (евакуйовували поранених з поля бою та надавали їм першу/основну медичну допомогу) [8].

Перед Першою світовою війною лікарня мала «14 домиків і 6 павільйонів», розрахованих за планом на 470 ліжок. У роки війни тут розмістили 700 хворих. У 1914 р. одночасно проводилося будівництво нових корпусів. Вже у цьому ж році діяло чотири чоловічих і три жіночих відділення загалом на 450 хворих. Серед визначних постатей того часу був князь **М.П. Урусов**, який активно сприяв розвитку соціально-комунальних проєктів Катеринославського земства. Завдяки його співпраці з Міжнародним Червоним Хрестом (підрозділ якого він очолював на Дніпропетровщині) було зроблено значний внесок у розвиток охорони здоров'я регіону. За ініціативою князя була побудована лікарня Червоного Хреста, а також розширена Земська лікарня. Під час Першої світової війни князь Урусов разом зі своєю дружиною В.Г. Урусовою очолив численні благодійні товариства. Особисто керуючи багатьма процесами, він займався реабілітацією поранених, приймаючи їх у власному маєтку, де забезпечував їм як лікування, так і дозвілля (організовуючи прогулянки каретами).

2. Радянський період (1917–1991)

За спогадами сучасників та персоналу, лікарня не брала значної участі в боях національно-визвольних змагань на теренах України. Це підтверджують дані про завантаженість лікарняного госпіталю, збудованого для прийому поранених на фронтах I світової війни. У 1918–1920 роках Катеринославщину охопила епідемія іспанського грипу. Тимчасові влади позначали будинки хворих чорними табличками. Незважаючи на це, лікарі продовжували надавати виїзну допомогу. Також під час громадянської війни поширилося незалежне (приватне) надання медичної допомоги лікарями через небезпеку (сторони конфлікту хотіли використовувати лікарів на свою користь) [9].

З 1918 року й до початку Другої світової війни лікарня активно розвивалася: у 1922 відкрито відділення гінекології, на базі якого організовано профільну кафедру (Г.Ф. Цоманіан), через рік – відділення та кафедру оториноларингології (С.М. Компанець, І.В. Корсаков, Л.А. Луківський). З 20 липня 1926 року Катеринославська земська лікарня отримала назву Дніпропетровської окружної. З 1932 року лікарня

називається «Дніпропетровська клінічна міжрайонна лікарня». Цього ж року організовано відділення санітарної авіації для допомоги населенню сільських районів, після того як Товариству Червоного Хреста дали в оренду літак [9].

Пережила лікарня разом із своїм народом і одні з його найскладніших та найтрагічніших сторінок історії – Голодомор. Сільських жителів, що намагалися рятуватися у місті від голоду та помирали, звозили у лікарняний морг. За згадками лікарів, для тих, хто ще був живий, але не мав жодних сил, була виділена окрема кімната, в якій знесилені тіла складували. Там ці люди і помирали. У 1937 році збудовано новий пологовий будинок на 60 ліжок, а 1938-го відкрито стоматологічне відділення на 25 ліжок.



Рис. 3. Корпус пологового відділення на 60 ліжок, 1937 рік

На момент 1940 року лікарня налічувала 840 місць, які обслуговувалися 70 лікарями, понад 190 особами середнього медичного персоналу, 315 особами молодшого персоналу та понад 200 господарськими працівниками. Протягом того року на базі лікарні було проведено 24179 рентген-досліджень та понад 20 тисяч лабораторних, 505 переливань крові.

У перші дні німецько-радянської війни на базі Дніпропетровської міжрайлікарні та низки клінічних кафедр медичного інституту було сформовано багатопрофільний шпиталь № 1322, який очолив І.М. Кучерявий, а головним хірургом був **Д.О. Василенко**. За період з 26 червня по 5 серпня 1941 року він прийняв близько 2000 поранених. 14 серпня 1941 року шпиталь перевели в місто Старобільськ. Наприкінці жовтня 1941 року шпиталь було переправлено в місто Алма-Ату, йому було присвоєно номер та назву – «Спеціалізований евакогоспіталь № 3582». За період перебування в евакуації було проведено 2400 операцій та 1087 переливань крові. Як неодноразово відзначалось у наказах Наркомохоронздоров'я Казахської РСР, евакогоспіталь № 3582 був одним з найкращих серед лікарських закладів республіки [12, 13]. При цьому в окупованому Дніпропетровську з лікарів, що залишилися, було створено підпільну групу, яка допомагала хворим та пораненим (головний лікар М.О. Бережний). Обслуговуючи табір військовополонених, лікарі складали фіктивні документи про інвалідність, чим домоглися звільнення

з табору понад 70 радянських військових. Пізніше, коли такий спосіб перестав працювати, І.П. Ястребов, С.О. Лягунов, К.К. Сядрева та інші почали організувати втечі військовополонених (було врятовано 66 чоловік). У 1942 році в таборі спалахнула епідемія висипного тифу. У таких випадках нацисти зазвичай розстрілювали хворих. Але лікарі-підпільники рятували їх (близько 140 військовополонених). Велику працю вони провели для порятунку молоді від її переправлення в Німеччину (ставили їм фіктивні діагнози, визволили з неволі 200 людей). Також величезну та відважну роботу виконав персонал лікарні для порятунку численного єврейського населення міста. Лікарі, зокрема **О.Л. Димов** та **К.В. Чандлі-Чайкін** [5, 14] давали євреям хибні висновки щодо обрізання та переховували їх у бараках, в яких нацисти тримали хворих на тиф, адже вони не наважувалися туди заходити. К.В. Чандлі-Чайкін у 1941 році був розстріляний нацистами просто на своєму посту. 25 жовтня 1943 року силами 3-ого Українського фронту Дніпропетровськ було звільнено, а вже через 10 днів на базі лікарні відновив свою роботу шпиталь на 1200 ліжок для поранених [13]. У лютому 1943 року шпиталь було нагороджено Червоним прапором. У кінці жовтня 1943 року шпиталь отримав наказ виїхати в розпорядження 1-го Українського фронту і на початку того ж року він уже функціонував у місті Ніжин. Після звільнення Києва шпиталь був переведений в столицю. 15 липня 1944 року евакогоспіталь № 3582 прибув до рідного міста – знову в Дніпропетровську міжрайлікарню, в якій функціонував до березня 1946 року, після чого був розформований [9, 10]. У 1945 році до дати 100-річчя І.І. Мечникова лікарню було названо на його честь [8].

Протягом 1946 року на базі лікарні було проведено 3470 складних оперативних утручань, зроблено 33635 лабораторних аналізів та понад 15 тисяч рентгеновських досліджень. У фізіотерапевтичному відділенні було зроблено 7760 процедур. Того року в лікарні працювало 40 лікарів, 10 професорів, кілька доцентів та асистентів. Для реабілітації поранених з 1944 року при лікарні було створено Дніпропетровське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство. У 1948 році лікарня стала обласною клінічною [11]. У цей період на території лікарні проводилися масштабні будівельні роботи: у 1971 була зведена поліклініка, у 1972 році – хірургічний корпус, а у 1972 – адміністративний корпус із гуртожитком та пансіонатом. Визначним та символічним для лікарні став пам'ятник І.І. Мечникову (1975). У 1986 році на будівлі колишнього евакогоспіталю встановлено пам'ятний знак. На момент 1972 року у 30 стаціонарних відділеннях лікарні у середньому одразу 1200 осіб проходило лікування. На 1978 рік співробітниками лікарні були 267 лікарів, 518 медичних сестер, а також до 500 осіб молодшого медичного персоналу [12]. Аварія на Чорнобильській АЕС сталася 26 квітня 1986 року, а вже 28 квітня лікарня Мечникова прийняла

першого постраждалого. Потік постраждалих доходив до 300 людей на добу. У липні 1981 року було відкрито лабораторію, де в 1986 році дезактивували ліквідаторів аварії на ЧАЕС. Однак згодом через конкуренцію з приватними лабораторіями потік пацієнтів у ній значно зменшився [13].

3. Період незалежної України (1991–2014)

До 200-річчя лікарні розпочалася побудова великого (9-поверхова будівля площею 40 тисяч квадратних метрів на 600 ліжок) хірургічного корпусу, який був відкритий у 1995 році. Цікаво, що за рахунок свого проекту ця будівля вважається одною з найбільш сейсмостійких будівель у місті.



Рис. 4. Новий хірургічний комплекс

У тому ж році біля одного з входів були відкриті стела та пам'ятник Медикам-героям періоду війни скульптура В. Щудрової. Активно продовжувала свою роботу і санація. У 1994 році силами даної служби було проліковано понад 2 тисячі хворих, а у 1993 – 1200. Перехід між радянською та незалежною українською владою був складним, адже скасовувалася ієрархічна система лікарів лікарень різного підпорядкування. У 1997 році для чорнобильців було відкрито спеціалізоване пільгове відділення. У 1999 році в лікарні функціонувало 47 відділень. З 1986 до 2011 рік головним лікарем лікарні був заслужений лікар України, д. мед. н., професор **В.О. Павлов**, який безпосередньо і провів заклад через спустошення та кризові стани перших років відновленої української незалежності: він ініціював закупівлю сучасного обладнання, проведення тренінгів, стабілізаційних заходів, налагодження зв'язків та співпраці із міжнародними установами та організаціями, завдяки чому лікарня чи не єдина в Україні змогла надавати високоспеціалізовану допомогу, випереджаючи застарілих конкурентів. Навіть після виходу на пенсію В.О. Павлов активно підтримував лікарню Мечникова, а з початком війни активно сприяв розвитку можливостей лікарні для роботи в екстремальних умовах, залучаючи ресурси для забезпечення стабільної роботи закладу. Нагороджений орденом Трудового червоного прапора УСРР, орденом «Знак Пошани», орденом «За заслуги» I ступеня, званням «Заслужений лікар України». На жаль, 21 жовтня 2021 року серце Володимира Олексійовича перестало битися.



Рис. 5. Володимир Олексійович Павлов

Його наступником став чинний головний лікар, д. мед. н., проф. С.А. Риженко (1963 р.н.) [14].

У 1998 році лікарня Мечникова першою в Україні здала новий державний акредитаційний іспит та отримала сертифікат номер 1. У 2001 році лікарня була розрахована на 1300 ліжок, які обслуговували 500 лікарів. У 2005 році на базі обласної консультативної поліклініки лікарні Мечникова була створена пересувна лікарська амбулаторія (щороку здійснюється в середньому 95 виїздів, консультативну допомогу отримують близько 8000 пацієнтів). З 2011 року у лікарні функціонує відділ інформаційних технологій. Цього ж року відкрилася молодіжна організація «Мечниковський молодіжний рух» [15]. На 2003 рік співробітниками лікарні були 2400 людей, з яких 100 були докторами та кандидатами медичних наук, при цьому лікарня на той момент була розрахована на 1330 ліжок (600 – хірургічні відділення). При лікарні працювало 13 кафедр Дніпропетровської державної медичної академії. За той рік було виконано приблизно 15 тисяч операцій, у стаціонарі лікувалося 30 тисяч хворих, причому через консультативне відділення проходило 220 тисяч пацієнтів, 97–98% з яких мали можливість бути обстеженими та отримати курс лікування буквально за один день. Уже на той момент лікарня була лауреатом рейтингу «Кращі підприємства України» в номінації «Медицина та охорона здоров'я», лауреатом міжнародного огляду «Заклади тисячоліття – за гуманітарний рух».

Вже на червень 2013 року лікарня налічувала 40 високоспеціалізованих стаціонарних відділень, потужну діагностичну базу. Приблизно 2,5 тисячі співробітників, які на той момент в середньому забезпечували одночасне лікування 1175 пацієнтів (за рік понад 38 тисяч), виконання 17 тисяч операцій на рік. На той момент серед медичних закладів України лікарня ім. І.І. Мечникова лідирувала за новітніми практиками

та їх успішністю: вперше в країні запрацював і функціонує Центр мікрохірургії вуха, реалізується широка програма ендопротезування суглобів, створюється та розвивається багатопрофільна програма «Лікарня без болю», спрямована на зменшення травматичності окремих медичних маніпуляцій за рахунок використання новітніх методів лапароскопії. Лікарня займала передові позиції за показниками клініки неврології та нейрохірургії з центром інтервенційної (ендова-скулярної) радіології. На базі лікарні відкрито перший в Україні центр психосоматичних розладів, один з найбільших в Україні антикризовий центр. 75 лікарів обласної консультативної поліклініки за 42 спеціальностями забезпечували понад тисячу консультацій щодня.

Перспективи подальших досліджень

У подальшому планується продовжити роботи з дослідження історії лікарні, розширивши хронологічний відрізок від 2014 року до сьогодні, особливу увагу приділивши періоду з 2022 року.

Висновки

У роботі викладено основні етапи становлення лікарні імені І.І. Мечникова з 1798 до 2014 року. Досліджено та проаналізовано виникнення та розвиток із визначенням найважливіших етапів, а також чітко визначено та викладено роль лікарні в розвитку міста, регіону та країни в цілому.

Література

1. Резніченко В. Дніпропетровська обласна військова адміністрація [Інтернет]. Обстеження за допомогою сучасного томографа у лікарні Мечникова; 5 лют. 2018 [цитовано 28 груд. 2022]. Доступно на: <https://adm.dp.gov.ua/news/obstezhennya-za-dopomogoyu-suchasnogo-tomografu-u-likarni-mechnikova-projshli-vzhe-25-tisyachi-lyudej-valentin-reznichenko>
2. Скребець Ю. Сторінки історії. Лікарня Мечникова- місто милосердя. 1 черв. 2013;(1).
3. Шруб К. Gorod.dp.ua [Інтернет]. Таємниці Дніпра: лікарні Мечникова - 220 років; 22 трав. 2018 [цитовано 30 груд. 2022]. Доступно на: <https://www.gorod.dp.ua/news/145918>
4. Медична бібліотека (Medlib) [Інтернет]. Обласна клінічна лікарня ім. Мечникова; 15 квіт. 2016 [цитовано 28 груд. 2022]. Доступно на: <http://medlib.dp.gov.ua/jirbis2/ua/contacts/41-ua/yuvileji-medichnikh-zakladiv/847-oblasna-klinichna-likarnia-im-mechnykova.html>
5. Стародубов АФ. Пам'ять історії. 2-ге вид. Дніпропетровськ: Дніпро-VAL; 2003. 366 с.
6. Савелієв Ф. Поширення холери. 3-те вид. Петербург: Ранок; 1909.
7. Доповіді та висновки по санітарному відділенню. Катеринослав: Катеринославська Губернська Земська Управа; 1911. Вип. 3, 46 сесія.
8. Філіпов А. Дніпропетровськ: минуле і сучасне. Дніпропетровськ: Слово; 1978.
9. Савінков В. Спогади/щоденник Савінкова Г.О. Дніпропетровськ: Літерія; 2001.
10. Косько Н. Міжрайонній лікарні – 100 років. Зоря. 4 січ. 1946;1:3.
11. Кермова Д. Лікарня рухається вперед! Дніпро вечірній. 2 лют. 1995;(11):1.
12. Фоменко Л. Герої у білих халатах. Дніпро вечірній. 3 берез. 1978;(3):3.
13. Бондаренко В. Амбулаторія лікарні Мечникова. Дніпровська правда. 22 квіт. 1999;(4):2.
14. Елебова Д. Біля лікарні відкрито нові пам'ятні дошки. Зоря. 12 січ. 1995;(1):1.
15. Риженко А. Лікарня сьогодні. Лікарня Мечникова-місто милосердя. 25 квіт. 2013;(1):4.

References

1. Reznichenko V. Dnipropetrovs'k Regional Military Administration [Internet]. Examination with the help of a modern tomograph at Mechnikov Hospital; 5 Feb. 2018 [cited 28 Dec. 2022]. Available at: <https://adm.dp.gov.ua/news/obstezhennya-za-dopomogoyu-suchasnogo-tomografu-u-likarni-mechnikova-projshli-vzhe-25-tisyachi-lyudej-valentin-reznichenko>
2. Skrebets Y. Pages of history. Mechnikov Hospital is a city of mercy. 1 June. 2013;(1).
3. Shrub K. Gorod.dp.ua [Internet]. Secrets of Dnipro: Mechnikov Hospital is 220 years old; 22 May. 2018 [cited 30 December 2022]. Available at: <https://www.gorod.dp.ua/news/145918>.
4. Medical library (Medlib) [Internet]. Mechnikov Regional Clinical Hospital; April 15, 2016. 2016 [cited 28 Dec. 2022]. Available at: <http://medlib.dp.gov.ua/jirbis2/ua/contacts/41-ua/yuvileji-medichnikh-zakladiv/847-oblasna-klinichna-likarnia-im-mechnykova.html>.
5. Starodubov AF. Memory of history. 2nd ed. Dnipropetrovs'k: Dnipro-VAL; 2003. 366 с.
6. Saveliev F. The spread of cholera. 3rd ed. Petersburg: Morning; 1909.
7. Reports and conclusions on the sanitary department. Ekaterinoslav: Ekaterinoslav Gubernial Zemstvo (Provincial Zemstvo); 1911. Issue 3, 46 session.
8. Filippov A. Dnipropetrovs'k: past and present. Dnipropetrovs'k: Slovo; 1978.
9. Savinkov V. Memoirs/diary of Savinkov G.O. Dnipropetrovs'k: Literia; 2001.
10. Kosko N. Interregional hospital is 100 years old. Zorya. 4 Jan. 1946;1:3.
11. Kermova D. Hospital is moving forward! Dnipro evening. 2 February. 1995;(11):1.
12. Fomenko L. Heroes in white coats. Dnipro evening. 3 mar. 1978;(3):3.
13. Bondarenko V. Outpatient clinic of Mechnikov hospital. Dniprovsk pravda. 22 April. 1999;(4):2.
14. Elebova D. New memorial plaques opened near the hospital. Zorya. 12 Jan. 1995;(1):1.
15. Ryzhenko A. Hospital today. Mechnikov Hospital is a city of mercy. April 25. 2013;(1):4.

Мета – дослідити та проаналізувати виникнення та розвиток Дніпропетровської обласної клінічної лікарні імені І.І. Мечникова з 1798 до 2014 року, визначити ключові її періоди, а також визначити роль лікарні в розвитку міста, регіону та країни в цілому.

Матеріали та методи. Ми використали такі історичні матеріали: монографії, публікації у періодичних виданнях, авторські інтерв'ю, офіційні постанови, довідки та державні звіти. При цьому застосовувалися бібліосемантичний, описовий та історичний методи обробки даних.

Результати. Лікарня ім. І.І. Мечникова має цікаву історію виникнення, розвитку у постійно змінних нелегких обставинах та ще більш складної сучасності. Відіграючи ключову роль у війнах у всі часи, лікарня вирішувала долі не тільки окремих хворих, поранених, але й цілих країн, певною мірою визначаючи їхню подальшу долю. Незважаючи на всі ці виклики, до сучасності із «маленького богоугодного закладу» ця лікарня перетворилася на медичний центр щонайменше обласного масштабу.

Висновки. Обласна клінічна лікарня імені І.І. Мечникова – найбільша в області, визначна лікарня зі славетною історією, гідною вивчення. Протягом свого існування вона пройшла багато складнощів, проте її це лише загартовувало, піднявши рівень розвитку охорони здоров'я та надання медичної допомоги. Визначено, що історія розвитку лікарні відповідає історії держави, складовою частиною якої вона є. Як свідчать результати дослідження, лікарня є важливою та невід'ємною частиною життя України в цілому та Дніпропетровської області протягом своєї понад 200-річної історії.

Ключові слова: соціальна медицина, громадське здоров'я, управління охороною здоров'я, історія, лікарня Мечникова, Дніпропетровська обласна лікарня.

Purpose: to investigate and analyze the emergence and development of the I.I. Mechnikov Regional Clinical Hospital (1798–2014), to identify its key periods, and to determine the role of the hospital in the development of the city, the region, and the country.

Materials and methods: historical materials, including: monographs, publications of periodicals, press, author's interviews, official resolutions, certificates and state reports. Bibliosemantic, descriptive and historical methods of data processing were applied.

Results. The I.I. Mechnikov Hospital has an interesting history of its origin, development in constantly changing difficult circumstances and even more complicated modernity. Playing a key role in wars at all times, the hospital has decided the fate not only of individual patients, wounded, but also of entire countries, to a certain extent determining their future destiny.

Conclusions. The I.I. Mechnikov Regional Clinical Hospital is the largest in the region, an outstanding hospital with a glorious history worthy to be studied. During its existence it has gone through a lot of difficulties, but this only hardened it, raising the level of health care development and provision of medical care. It was determined that the history of the hospital's development corresponds to the history of the state of which it is a part. We also concluded that the hospital is an important and integral part of the life of Ukraine as a whole and of Dnipropetrovsk region now and throughout its history.

Key words: social medicine, public health, health care management, history, Mechnikov Hospital, Dnipropetrovsk Regional Hospital.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Зайцев Вячеслав Володимирович – кандидат медичних наук, викладач кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Дніпровського державного медичного університету; пр. Дмитра Яворницького, 24, м. Дніпро, Україна, 49000.

mka1320297@gmail.com, ORCID ID 0000-0003-0955-2699

Родинський Роман Олександрович – студент Дніпровського державного медичного університету; пр. Дмитра Яворницького, 24, м. Дніпро, Україна, 49000.

r.rodinskiy@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-2292-6977

Стаття надійшла до редакції 25.10.2024

Дата першого рішення 29.10.2024

Стаття подана до друку 16.12.2024